

Alþingi
Erindi nr. P 139/699
komudagur 6.12.2010

HÉRAÐSDÓMUR
NORÐURLANDS EYSTRA

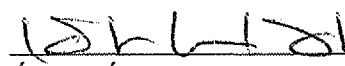
Akureyri, 3. desember 2010.

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um dómstóla nr. 15/1998, með síðari breytingum. Þingskjal 277 - 246. mál.

Í ljósi hins aukna álags sem orðið hefur á síðustu árum hjá dómstólum landsins er að áliti undirritaðs nauðsynlegt að fjölga dómurum eins og lagt er til í frumvarpinu. Að því leyti tekur undirritaður undir umsögn stjórnar Dómarafélags Íslands, en einnig um það að rétt sé að bregðast við með heildstæðum hætti, t.d. með því að stofna svokallað millidómstig.

Undirritaður telur auk þess afar brýnt að fjárveiting fái til að fjölga öðru starfsfólki dómstólanna, þ.e. löglærðum aðstoðarmönnum, dómriturum og dómvörðum. Að því leyti tekur undirritaður undir umsögn fjárlagaskrifstofu Fjármálaráðuneytis, en í því viðfangi þykir og rétt að minna á að starfsfólki dómstólanna fjölgaði nær ekkert á árunum 1992 til 2008, ólíkt því sem gerðist hjá öðrum stofnunum ríkisins, t.d. hjá framkvæmdavaldinu og hjá Alþingi, en þar mun stöðugildum samkvæmt blaðafregnum hafa fjölgað um 30-35%.

Ólafur Ólafsson, dómstjóri
Héraðsdóms Norðurlands eystra

Fylgiskjöl:

1. Ályktun stjórnar DÍ, LMFÍ, LÍ og AFI, dags. 18. október 2010
2. Súlurit um fjölda starfsmanna hjá dómstólum á Norðurlöndum. Heimild: Dómstólaráð, árið 2003.

Hr. dómsmála- og mannréttindaráðherra,

Ögmundur Jónasson.

Reykjavík, 18. október 2010

Á málþingi um millidómstig sem haldið var 8. október sl., á vegum Dómarafélags Íslands, Lögmannafélags Íslands, Lögfræðingafélags Íslands og Ákærendafélags Íslands, kom fram eindreginn vilji félaganna til að koma á millidómstigi sem allra fyrst. Rök fyrir þeirri breytingu á íslensku réttarkerfi, sem felst í stofnun millidómstigs, eru m.a. eftirfarandi:

1. Fyrirséð er að dómskerfið annar ekki þeim málafjölda sem berst dómstólunum um þessar mundir og fjöldi dómsmála mun aukast verulega á næstu mánuðum og árum. Jafnframt er bent á að Alþingi hefur nýverið ákveðið að höfða skuli mál fyrir Landsdómi. Má telja líkur á að 5 af 9 dómurum Hæstaréttar verði frá störfum í Hæstarétti um nokkurra mánaða skeið til að sinna dómstörfum við Landsdóm. Það er gríðarlega mikilvægt að ríkisvaldið sjái til þess að dómstólar landsins ráði við þau mál sem þeim berast og tryggt verði að mál sem rekja má til hruns íslensks efnahagskerfis teyfist ekki hjá þeim.

2. Afar brýnt er að uppgjöri þeirra mála sem komið hafa til kasta dómstólanna í kjölfar hruns íslenska efnahagskerfisins verði hraðað. Kostnaður við uppgjörið eykst gríðarlega ef mál teyfjast fyrir dómstólunum, auk þess sem dráttarvextir ganga verulega á eignir skuldara, á meðan mál bíða dóms, ef til vill mánuðum eða árum saman. Skuldarar og þeir sem standa höllum fæti fara verst út úr slíkum drætti. Benda má á að vaxtakostnaður ríkissjóðs vegna lána sem tengd eru hinum föllnu bönkum er um 600 milljónir á mánuði. Hver mánuður er því dýr fyrir ríkissjóð. Hér er einungis um beinharða hagsmuni ríkissjóðs að tefla, af þessum eina útgjaldalið, en ótalinn allur annar kostnaður.

3. Kostir við þriggja dómstiga dómskerfi eru margir og ókostir þeirrar dómstólaskipunar sem við búum við á Íslandi, að sama skapi margir.

3.1. Í þriggja dómstiga dómstólaskipan, eins og aðrar norðurlandahjóðir búa við, berast aðeins til Hæstaréttar viðamestu málinu, þar sem þörf er á túlkun laga, mál sem eru mikilvæg frá almennu sjónarmiði eða mál til endurskoðunar viðurlaga. Hæstiréttur er þar í raun fordæmisgefandi og engin hættu á því að upp komi sú staða sem stundum hefur komið upp hérlendis, að Hæstiréttur sé ekki samstíga í niðurstöðum. Slíkt getur orðið til þess að fleiri málum er skotið til Hæstaréttar.

Hæstiréttur Íslands starfar oftast í þremur þriggja manna deildum og þeim ber ekki alltaf saman um niðurstöður. Eftir því sem mál eru dæmd oftar af þriggja manna dómum, í stað fimm manna dómum, getur meiri réttaróvissa skapast. Með stofnun millidómstigs væri unnt að koma því svo fyrir að dómara Hæstaréttar séu færri en þeir eru í dag og dæmi öll mál saman, þannig að samræmd niðurstaða fái um gildandi rétt hverju sinni. Það er í raun

óviðunandi að til Hæstaréttar berist jafnt smæstu kærumál, sem og grundvallarspurningar um stjórnskipunina.

3.2 Þá er bent á að Hæstiréttur getur ekki endurmetið niðurstöðu héraðsdóms um sönnunargildi munnlegs framburðar í sakamálum nema hlutaðeigandi vitni eða ákærði hafi gefið þar skýrslu fyrir dómi, sbr. 2. mgr. 208. gr. laga nr. 88/1988 um meðferð sakamála. Vegna málafjölda fyrir Hæstarétti er ekki fært að beita þessari heimild þar. Þetta leiðir til þess að annmarkar á sönnunar færslu eða mati héraðsdómara á sönnun veldur því að Hæstiréttur getur aðeins ógilt dóminn og vísað málinu heim til löglegrar meðferðar. Slíkt veldur töfum á máli, er kostnaðarsamt og sársaukafullt fyrir ákærðu og brotaþola.

3.3. Verði komið á millidómstigi er unnt að kalla til sérfróða meðdómendur, bæði í sakamálum og einkamálum, en ekki einungis í héraðsdómi. Við núverandi dómstólaskipan getur Hæstiréttur ekki endurmetið sérfræðilegar niðurstöður. Ef millidómstigi yrði komið á, þar sem heimilt væri að kalla til sérfróða meðdómendur, myndu slík mál hljóta ákveðna endurskoðun fyrir millidómstiginu og með áfrýjun til Hæstaréttar væri einungis skorið úr ágreiningi varðandi lagaatriði í þröngum skilningi. Þetta hefur mikla þýðingu þegar verið er að taka afstöðu til sérfræðilegra álitaefna í matsgerðum, en slík mál verða án efa fjöldamörg vegna hruns íslensks fjármálamarkaðar og varða gríðarlega flókin viðskipti og fjármál.

4. Millidómstig gæti verið skipað sex dómurum, þannig að unnt væri að skipa í tvær þriggja manna deildir. Hliðstæð skilyrði myndu gilda um áfrýjun héraðsdóms til millidómstigs og nú gilda um áfrýjun héraðsdóma til Hæstaréttar. Dómum millidómstigs yrði einungis unnt að skjóta til Hæstaréttar til endurskoðunar á lagaatriðum og ákvörðunum viðurlaga. Sönnun kæmi því ekki til endurskoðunar fyrir Hæstarétti. Áfrýjun mála yrði takmörkuð við mikilsverða hagsmuni. Allir rannsóknarúrskurðir, þar með talið úrskurðir um gæsluvarðhald kæmu til endanlegrar úrlausnar á millidómstigi.

Bent er á að fjármunir til stofnunar millidómstig eru fyrir hendi þar sem þeir hafa komið til með hækkun dómsmálagjalda.

Því er með vísan til alls ofangreinds skorað á ráðherra að beita sér fyrir því að stofnað verði millidómstig í sakamálum og einkamálum, fyrir 1. júlí 2011, þar sem öll atriði, þar á meðal sönnunaratriði yrði endurskoðuð.

Gríðarleg réttarbót yrði í því fólgin, auk þess sem því álagi sem nú er á dómstólum landsins, yrði að miklum hluta létt af. Það leiddi aftur til þess að skjótar væri unnt að leysa úr þeim fjölmörgu ágreiningsefnum sem berast munu dómstólunum og hafa þegar borist þeim, í kjölfar hruns íslensks efnahagslíffs.

Virðingarfyllt.

Fyrir hönd stjórna DÍ, LMFÍ, LÍ, ÁFÍ.

Brunge Þiclessa

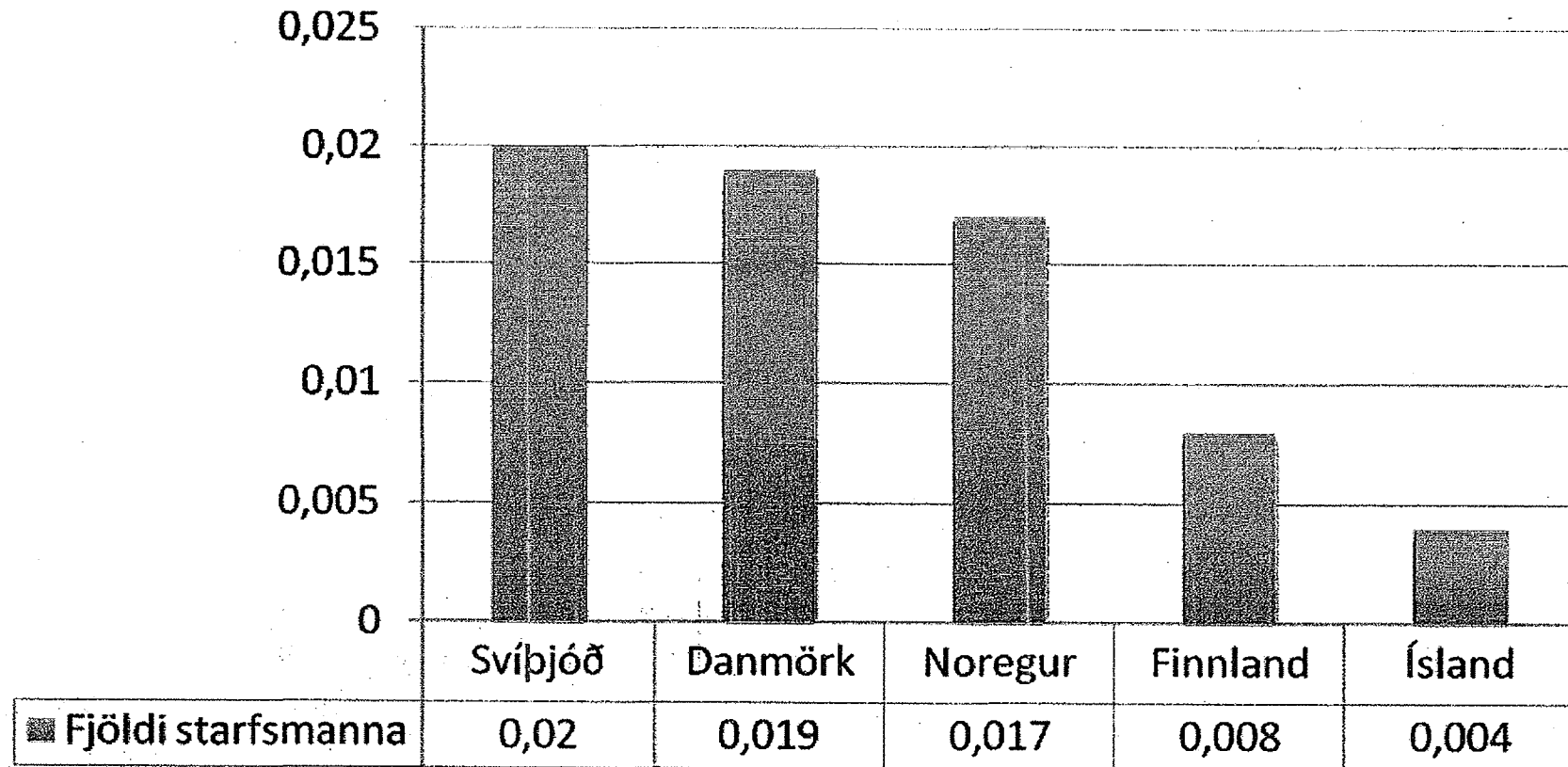
Ingridur Einarsdóttir

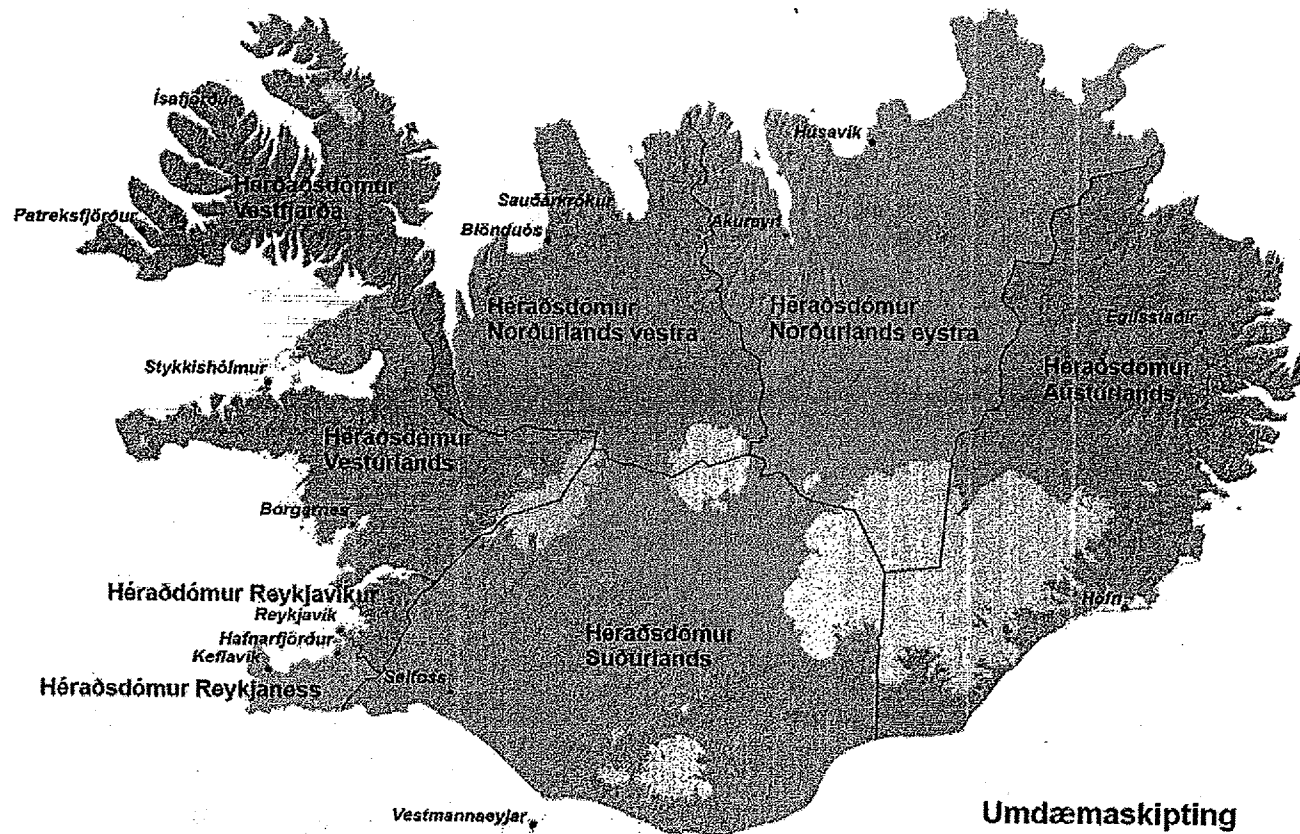
Tristin Edwald

Helgi Magni

Dómstólar á Norðurlöndum

Fjöldi starfsmanna á hverja 1000 íbúa:

Umdæmaskipting
héraðsdómstóla

11/19/2010

Ólafur Ólafsson